محمد سُورة ގެ މާނަ

بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

سُورة محمد — އާޔަތުގެ އަދަދު (٣٨)

ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ وَصَدُّواْ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِ أَضَلَّ أَعۡمَٰلَهُمۡ ۝١ وَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ وَءَامَنُواْ بِمَا نُزِّلَ عَلَىٰ مُحَمَّدٍ وَهُوَ
ٱلۡحَقُّ مِن رَّبِّهِمۡ كَفَّرَ عَنۡهُمۡ سَيِّـَٔاتِهِمۡ وَأَصۡلَحَ بَالَهُمۡ ۝٢ ذَٰلِكَ بِأَنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ ٱتَّبَعُواْ ٱلۡبَٰطِلَ وَأَنَّ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱتَّبَعُواْ ٱلۡحَقَّ مِن
رَّبِّهِمۡۚ كَذَٰلِكَ يَضۡرِبُ ٱللَّهُ لِلنَّاسِ أَمۡثَٰلَهُمۡ ۝٣

ތަރުޖަމާ

ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ = ކާފަރުވީ މީސްތަކުން. ❁ وَصَدُّواْ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِ = އަދި އުޅުނުން الله ގެ މަގު
ބަންދުކޮށް. ❁ أَضَلَّ أَعۡمَٰلَهُمۡ ۝١ = އެއުރެންގެ އަމަލުތައް ބާޠިލު ކުރައްވައިފިއެވެ. ❁ وَٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ =
އަދި އީމާންވީ މީސްތަކުން. ❁ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ = އަދި އުޅުނުން صَالِح عَمَل ކުރި. ❁ وَءَامَنُواْ = އަދި
އުޅުނުން އީމާންވެ. ❁ بِمَا نُزِّلَ عَلَىٰ مُحَمَّدٍ = مُحَمَّد ގެ ޙަޟްރަތުގެ މައްޗަށް ބާވައިލެއްވުނު ތަކެއްޗަށް. ❁
وَهُوَ ٱلۡحَقُّ = އަދި އެއީ ހަމަ ޙައްޤުވެ. ❁ مِن رَّبِّهِمۡ = އެއުރެންގެ رَبُّ ގެ حَضْرَة ން. ❁ كَفَّرَ عَنۡهُمۡ
سَيِّـَٔاتِهِمۡ = އެކަލާނގެ އެއުރެންގެ ގޯނާތައް ފުއްސަވައިދެއްވައިފިއެވެ. ❁ وَأَصۡلَحَ بَالَهُمۡ ۝٢ = އަދި
އެކަލާނގެ އެއުރެންގެ ކަންތައްތައް / އެއުރެންގެ ހާލުތައް ރަނގަޅުކޮށްދެއްވައިފިއެވެ. /
އިސްލާހުކޮށްދެއްވައިފިއެވެ. ❁ ذَٰلِكَ = އެއީ. އެހެނީމެ. ❁ بِأَنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ = ހަމަކަށަވަރުން ކާފިރުވީ
މީސްތަކުން. ❁ ٱتَّبَعُواْ ٱلۡبَٰطِلَ = އެއުރެން بَاطِل އަށް ތަބާވިއެވެ. ❁ وَأَنَّ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ = އަދި އީމާންވީ
މީސްތަކުން. ❁ ٱتَّبَعُواْ ٱلۡحَقَّ = އެއުރެން ހައްޤަށް ތަބާވިއެވެ. ❁ مِن رَّبِّهِمۡۚ = އެއުރެންގެ رَبُّ ގެ
ޙަޟްރަތުންނެވެ. ❁ كَذَٰلِكَ = އެފަދައިންނެވެ. ❁ يَضۡرِبُ ٱللَّهُ لِلنَّاسِ = الله މީސްތަކުންނަށް ޖައްސަވައެވެ. ❁
أَمۡثَٰلَهُمۡ ۝٣ = އެއުރެންގެ މިސާލުތައް. ❁

إِجْمَالِي މާނަ

(١) ތިމާގެން ކާފަރުވެ الله ގެ މަގު ބަންދުކުރި މީސްތަކުން. (ދަންނައުމެވެ.) الله އެމީހުންގެ ޢަމަލުތަކެއް ބާޠިލު ކުރައްވައިފިއެވެ. (އެމީހުންކުރި ހެޔޮ ޢަމަލުތައް ގެއްލުވި ކުރައްވައިފިއެވެ.)

(٢) އަދި الله އަށް އީމާންވެގެން ޞާލިޙު ޢަމަލުކޮށް އަދި މުޙަންމަދުގެ ފާނުގެ މައްޗަށް ބާވައިލެއްވި ތަކެއްޗަށް، އެތަކެއްޗަކީ އެއީ އެމީހުންގެ رَبُّ ގެ ޙަޟްރަތުން ބާވައިލައްވައިފައިވާ ޙައްޤުތަކެއްޗެވެ. އެއީ قُرآن އެވެ. ފަހެ އެތަކެއްޗަށް އީމާންވި މީސްތަކުން (ދަންނައުމެވެ.) الله އެމީހުންގެ ކުށްފާފަތައް ފުއްސަވައި އަދި އެމީހުންގެ ޙާލުތަކާއި ކަންތައްތައް އިޞްލާޙުކޮށްދެއްވައި ސުލްޙަކުރައްވައިފިއެވެ.

(٣) އެހެންކަމުން، ހަމަކަށަވަރުން ކާފަރުން ތަބާވީ ބާޠިލަށެވެ. (އެއީ الله އަށް ޝަރީކުކުރުމާއި އެކަލާނގެއަށް ކުފުރުވުމެވެ.) އަދި ހަމަކަށަވަރުން އީމާންވި މީސްތަކުން ތަބާވީ ޙައްޤަށެވެ. (އެއީ تَوْحِيد އާއި އީމާންކަމާއި ހިދާޔަތްތެރިކަމެވެ.)

ދެބައިމީހުންގެ ޙާލު ބަޔާންކުރައްވަނީ މީސްތަކުންނަށް الله ޢައްސަވާ ، މިސާލެއްގެ ގޮތުންނެވެ. (އިބުރަތެއްގެ ގޮތުންނެވެ.)

فَإِذَا لَقِيتُمُ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ فَضَرْبَ ٱلرِّقَابِ حَتَّىٰٓ إِذَآ أَثْخَنتُمُوهُمْ فَشُدُّوا۟ ٱلْوَثَاقَ فَإِمَّا مَنًّۢا بَعْدُ وَإِمَّا فِدَآءً حَتَّىٰ تَضَعَ ٱلْحَرْبُ أَوْزَارَهَا ۚ
ذَٰلِكَ وَلَوْ يَشَآءُ ٱللَّهُ لَٱنتَصَرَ مِنْهُمْ وَلَٰكِن لِّيَبْلُوَا۟ بَعْضَكُم بِبَعْضٍ ۗ وَٱلَّذِينَ قُتِلُوا۟ فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ فَلَن يُضِلَّ أَعْمَٰلَهُمْ ﴿٤﴾ سَيَهْدِيهِمْ
وَيُصْلِحُ بَالَهُمْ ﴿٥﴾ وَيُدْخِلُهُمُ ٱلْجَنَّةَ عَرَّفَهَا لَهُمْ ﴿٦﴾ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓا۟ إِن تَنصُرُوا۟ ٱللَّهَ يَنصُرْكُمْ وَيُثَبِّتْ أَقْدَامَكُمْ ﴿٧﴾ وَٱلَّذِينَ
كَفَرُوا۟ فَتَعْسًا لَّهُمْ وَأَضَلَّ أَعْمَٰلَهُمْ ﴿٨﴾

ތަރުޖަމާ

فَإِذَا لَقِيتُمُ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ = (އޭ މުއުމިނުންނޭވެ!.) ދެން ތިޔަބައިމީހުންނާއި ކާފިރުންނާ (ހަނގުރާމައިގެ
މައިދާނުގައި) ބައްދަލުވެއްޖެއްޔާ.❁ فَضَرْبَ ٱلرِّقَابِ = (ކާފިރުންގެ) ކަނދުރާތަކުގައި (ކަތިލުމަށްޓަކައި) ޖަހާށެވެ.
(އެބަހީ އެމީހުންގެ ބޯތައް ކަނޑާލާށެވެ.)❁ حَتَّىٰٓ إِذَآ أَثْخَنتُمُوهُمْ = އެމީހުން ގިނަގިނައިން
މަރުވެއްޖެއިމަށްފަހުން.❁ فَشُدُّوا۟ ٱلْوَثَاقَ = ދެން އެމީހުންގެ ބަނދުން ބޮޑުކޮށްލާށެވެ. (ބަނދު ހަރުކޮށްލާށެވެ.)❁
فَإِمَّا مَنًّۢا بَعْدُ = އެމީހުން ބަނދުކޮށްފަހު ދޫކޮށްލުމަށް ބަދަލެއްނުލައި ދޫކޮށްލާށެވެ.❁ وَإِمَّا فِدَآءً = ނުވަތަ
އެއްޗެއް ފިދުޔަ އަދާކޮށްފައި ދޫކޮށްލާށެވެ.❁ حَتَّىٰ تَضَعَ ٱلْحَرْبُ أَوْزَارَهَا ۚ = ހަނގުރާމަ އޭގެ ހަތިޔާރު
ބަހައްޓައިލުމަށް ދާންދެން. (އެބަހީ ހަނގުރާމަ ނިމިގެންދިޔަ ހަތިޔާރުތައް ބަހައްޓައިލެވެންދާންދެން.)❁ ذَٰلِكَ = އެއީ
އެވެ. އެބަހީ ކާފިރުންނާމެދު ހުކުމްއޮތްގޮތަކީ އެއީ އެވެ.❁ وَلَوْ يَشَآءُ ٱللَّهُ = އަދި ހަމަ ﷲ އިރާދަކުރެއްވިނަމަ،
އެކަލާނގެ ބަދަލުހިފުއްވަން.❁ لَٱنتَصَرَ مِنْهُمْ = އެމީހުންގެ ކިބައިން نَصْر ހޯއްދަވައިފީހެވެ.❁ وَلَٰكِن = އަދި
އެކަލާނގެ ބޭނުންފުޅަކީ.❁ لِّيَبْلُوَا۟ بَعْضَكُم بِبَعْضٍ ۗ = ތިޔަބައިމީހުން އެއްބަޔަކު އަނެއްބަޔަކާއިގެން އިމްތިހާނު
ކުރެއްވުމަށްޓަކައެވެ.❁ وَٱلَّذِينَ قُتِلُوا۟ = އަދި މަރުވެގެންދިޔަ މީހުން / ޝަހީދު ވެގެން ދިޔަ މީހުން.❁ فِى
سَبِيلِ ٱللَّهِ = اللهގެ މަގުގައި.❁ فَلَن يُضِلَّ أَعْمَٰلَهُمْ ﴿٤﴾ = އެކަލާނގެ އެމީހުންގެ ޢަމަލުތައް ގެއްލުވާ
ނުލައްވާނެތެވެ.❁ سَيَهْدِيهِمْ = ހިދާޔަތް އެކަލާނގެ އެމީހުންނަށް (ސުވަރުގެއަށް) މަގުދައްކަވާނެއެވެ.❁
وَيُصْلِحُ بَالَهُمْ ﴿٥﴾ = އަދި އެކަލާނގެ އެމީހުންގެ އަންގޮތައި ޙާލުތައް ރަނގަޅު ކުރައްވާނެއެވެ.❁ وَيُدْخِلُهُمُ
ٱلْجَنَّةَ = އަދި އެކަލާނގެ އެމީހުން ސުވަރުގެއަށް ވައްދަވާ ހުއްޓެވެ.❁ عَرَّفَهَا لَهُمْ ﴿٦﴾ = އެކަލާނގެ
އެމީހުންނަށް އެތަން އަންގަވާފައިވާ (ނުވަތަ އެމީހުންނަށްޓަކައި އެކަލާނގެ އެތާގައި މީރުވަސްދުއްވާފައިވާ)❁
يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓا۟ = އޭ އީމާންވެއްޖެ މީސްމީހުންނޭވެ.❁ إِن تَنصُرُوا۟ ٱللَّهَ = ކަލޭމެން ﷲ އަށް

ނަސްރު ދެންނާ (އެބަހީ އެކަލާނގެ ދީނަށް ނަސްރުދެންނާ)۞ يَنصُرْكُمْ = އެކަލާނގެ ކަލޭމެންނަށް ނަސްރު ދެއްވާނެއެވެ.۞ وَيُثَبِّتْ أَقْدَامَكُمْ ﴿٧﴾ = އަދި ކަލޭމެންގެ ފައިތިލަފަތް ސާބިތު ކޮށްދެއްވާ ހުއްޓެވެ.۞ وَالَّذِينَ كَفَرُوا = އަދި ކާފަރުވިމީހުންނަށް۞ فَتَعْسًا لَّهُمْ = އެމީހުންނަށް ހަލާކު ހުއްޓެވެ.۞ (ހަލާކުވެރިކަން ހުއްޓެވެ.)۞ وَأَضَلَّ أَعْمَالَهُمْ ﴿٨﴾ = އަދި އެމީހުންގެ ހެޔޮ ޢަމަލުތައް بَاطِلُ ކުރައްވާ ހުއްޓެވެ.۞

إجْمَالِي މާނަ

(٤) ޔާ އީމާންވެއްޖެ މީސްތަކުންނޭވެ. ތިޔަބައިމީހުންނާއި ކާފަރުންނާއި (مَيدان ގައި) ބައްދަލުވެއްޖެއްޔާ އެމީހުންގެ ކަށްދުރާތައް ކަނޑާލާށެވެ. އެމީހުން މަރާލާށެވެ. އެއީ އޭގެ ގިނަ ބޮޑުކަމާއި މަރުތައް އަރައިދާންދެންނެވެ. ދެން އަދި އެމީހުން ޤައިދީކުރަން ބޭނުން ހައްދަވާތިކަށެވެ. (އެއީ އެމީހުންނަށް ފިޔަވައިގެން ނުދެވޭ ފަދައަކަށްވުމެވެ.) ދެންހައްދަވައި މީސްތަކުން އެހެންނާ އެއްވެސް ފިދިޔާއެއް ބަދަލުގައި ދޫކޮށްލުމެވެ. ހަނގުރާމަ ދޫކޮށްލާފައިވާ ދުވަހަށް ދާންދެންނެވެ. (މަސްލަޙަތުގެ ގޮތުން ބޮޑު ބަރުދަން ހިފާނެ ވަގުތު އެ ދިއުމާއެކު ޚަރަޖުވުމެވެ.) އެއީ ޙަޤީޤަތުގައި ކަމަކީ ކަލޭގެ ބަދަލު ހަޑިކުރުމާއި ހަތިޔާރު ބަދަލުކުރުމެވެ. އެކަލޭގެ ކާފަރުން ބަލިކުރުމުގެ ބާރު ލިބިގެންވުމަށެވެ. (އަދި މިކަންތިބޭމަން ނިންމުމުގެ އެއްޗެއްބަދަލުވުމެވެ.) އަދި އެ ކޮންމެ އަޅު ކާފަރުންނާދޭތެރޭ ޤައިދީކުރުން ނިޔަތެއް ދޫކޮށްލާފައިވީ ﷲ އެދި ވާޖިބު ކުރެއްވި ޖިހާދުގެ ބައެއް ޙުކުމްތަކެވެ. ބަދަލުކޮށްލުމަށް ކާފަރުންނާ ގުޅިގެން ދިޔުމަށް މިއުއްމަތަށް ބާރުލިބުމަށެވެ. ތިޔަބައިމީހުންނަށް ސިޔާސީ ބާރުގެ އެއްބަދަލުލިބި ހިތްހަމަޖެހުމަށް ކުރައްވާނެއެވެ. (ކާފިރި مُجاهد ނުނަގާ ثَوَاب ލިބިގަތުމަށް ބާރުގެ ޝަރަފު ލިބުމަށްވެ. އަދި އެމީހުން އަޅުކަމުގެ ކާފަރުންނާ ބުރުކުޅުން ދިނުމަށްވެ.)

އަދި ﷲ ގެ މަގުގައި މަރުވި ޝަހީދުވެގެން ދިޔަ މީސްތަކުންގެ ޢަމަލުތައް ثَوَاب ﷲ ގެއްލުވައި ނުލައްވާނެއެވެ.

(٥) ނިޔަތްދުވަހު ﷲ تَعَالَى އެމީހުން ސީދާމަގުގެ ތެދުމަގަށް މަގުދައްކަވާނެއެވެ. އަދި އެމީހުންގެ އަޙްވާލުތައް ކަންތައްތަކާއި ރަނގަޅު ކުރައްވައި ބާރުކަލާނގެ ރަޙްމަތްތެރިކަމުގައި ހުއްޓެވެ.

(٦) އަދި އެކަލާނގެ އެމީހުންނަށް އެނގޭ ހުރެގެންކަނެ ސުވަރުގެ ތަނަވަސްފައިދާތަކުން (ނުވަތަ އެމީހުންނަށް ބާރު އެކަލާނގެ އެތެރެއަށް ވަދެވަޑައިގަތުމަށް ސުވަރުގޭގައި) އެމީހުން ވައްދަވާ ހުއްޓެވެ.

(٧) ޔާ އީމާންވެއްޖެ މީސްތަކުންނޭވެ. ކަލޭމެން ﷲ އަށް ނަސްރު ދެންނާ (އެބަހީ އެކަލާނގެ ދީނަށް ނަސްރުދެންނާ) އެކަލާނގެ ކަލޭމެންނަށް ނަސްރު ދެއްވާނެއެވެ. އަދި ކަލޭމެންގެ ފައިތިލަފަތް ހަނގުރާމައިގެ މައިދާނުގައި ނުވަތަ صِراطُ މަގުމަތީގައި ސާބިތު ކޮށްދެއްވާ ހުއްޓެވެ.

(٨) އަދި ކާފަރުވީމީހުންނަށް ހަލާކުވާހުށި. އެމީހުންނަށް ހަލާކު ހުއްޓެވެ. (އަބަދަށް ހަލާކުވުން ހުއްޓެވެ.) އަދި އެމީހުންގެ ހެޔޮ ޢަމަލުތައް އެކަލާނގެ بَاطِلُ ކުރައްވާ ހުއްޓެވެ.

ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ كَرِهُوا۟ مَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ فَأَحْبَطَ أَعْمَـٰلَهُمْ ۝٩ ۞ أَفَلَمْ يَسِيرُوا۟ فِى ٱلْأَرْضِ فَيَنظُرُوا۟ كَيْفَ كَانَ عَـٰقِبَةُ ٱلَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ ۚ دَمَّرَ
ٱللَّهُ عَلَيْهِمْ ۖ وَلِلْكَـٰفِرِينَ أَمْثَـٰلُهَا ۝١٠ ذَٰلِكَ بِأَنَّ ٱللَّهَ مَوْلَى ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ وَأَنَّ ٱلْكَـٰفِرِينَ لَا مَوْلَىٰ لَهُمْ ۝١١ إِنَّ ٱللَّهَ يُدْخِلُ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟
وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّـٰلِحَـٰتِ جَنَّـٰتٍ تَجْرِى مِن تَحْتِهَا ٱلْأَنْهَـٰرُ ۖ وَٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ يَتَمَتَّعُونَ وَيَأْكُلُونَ كَمَا تَأْكُلُ ٱلْأَنْعَـٰمُ وَٱلنَّارُ مَثْوًى لَّهُمْ ۝١٢
وَكَأَيِّن مِّن قَرْيَةٍ هِىَ أَشَدُّ قُوَّةً مِّن قَرْيَتِكَ ٱلَّتِىٓ أَخْرَجَتْكَ أَهْلَكْنَـٰهُمْ فَلَا نَاصِرَ لَهُمْ ۝١٣

މުފްރަދާ

ذَٰلِكَ = އެކަން އެހެން އޮވީ❁ بِأَنَّهُمْ كَرِهُوا۟ = ހަމަކަށަވަރުން އެމީހުން ނުރުހުނީ އެވެ. (އީމާން ނުވީއެވެ.)❁
مَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ = ﷲ ބާވައިލެއްވި ތަކެއްޗަށް❁ فَأَحْبَطَ أَعْمَـٰلَهُمْ ۝٩ = ދެންފަހެ އެމީހުންގެ ހެޔޮ
ޢަމަލުތައް އެކަލާނގެ بَاطِلُ ކުރެއްވިއެވެ.❁ ۞ أَفَلَمْ يَسِيرُوا۟ فِى ٱلْأَرْضِ = އެމީހުންފަހެ ބިމުގައި ހިނގާބާ
ދަތުރު ފަތުރުނުކޮށް ނުހުރީބާ ބަލާށެވެ؟❁ فَيَنظُرُوا۟ = ދެން އެމީހުންދެކޭނެ كَيْفَ كَانَ = ވީކޮންފަދައަކުންކަން❁
عَـٰقِبَةُ ٱلَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ = އެމީހުންގެ ކުރީގެ (އުންމަތްތަކުގެ ކާފަރުންގެ) ނިމުން / އެމީހުންގެ ފަހުކޮޅު❁
دَمَّرَ ٱللَّهُ عَلَيْهِمْ = ﷲ تَعَالَى އެމީހުން (ބަސްނުއެހުމުގެ ސަބަބުން) ހަލާކު ކުރައްވައި ބަރުބާދު
ކުރެއްވިއެވެ.❁ وَلِلْكَـٰفِرِينَ = އަދި (މިޒަމާނުގެ) ކާފަރުންނަށްވެސް ހުއްޓެވެ.❁ أَمْثَـٰلُهَا ۝١٠ = ހަމަ
އެފަދަހިސާބު❁ ذَٰلِكَ = އެކަން އެހެން އޮވީ❁ بِأَنَّ ٱللَّهَ = ހަމަކަށަވަރުން ﷲ تَعَالَى ވީ❁ مَوْلَى ٱلَّذِينَ
ءَامَنُوا۟ = އީމާންވީ މީސްތަކުންގެ ސަހަރާ ވެރިޔާއެވެ.❁ وَأَنَّ ٱلْكَـٰفِرِينَ = އަދި ކާފަރުން (ދަންނައެވެ.)❁
لَا مَوْلَىٰ لَهُمْ ۝١١ = އެމީހުންނަކަށް އެއްވެސް ސަހަރާވެރިއަކު ނުވެއެވެ.❁ إِنَّ ٱللَّهَ = ހަމަކަށަވަރުން ﷲ
تَعَالَى❁ يُدْخِلُ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ = އީމާންވީމީސްތަކުން ވައްދަވާނެއެވެ.❁ وَعَمِلُوا۟ ٱلصَّـٰلِحَـٰتِ = އަދި އެމީހުން
صَالِحُ عَمَلُ ކުރި❁ جَنَّـٰتٍ = ބަގީޗާ ތަކަކަށް❁ تَجْرِى مِن تَحْتِهَا = އެތަންތާގެ ދަށުން ދުއްވާ❁ ٱلْأَنْهَـٰرُ
= ކޯރުތައް❁ وَٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ = އަދި ކާފަރުވި މީސްތަކުން❁ يَتَمَتَّعُونَ = އެމީހުން (ދުނިޔޭގައި)
އަރާމުކުރެއެވެ.❁ وَيَأْكُلُونَ = އަދި ކައެވެ.❁ كَمَا تَأْكُلُ ٱلْأَنْعَـٰمُ = نَعَم ސޫފި ކައިބޮއި ހަރާފަރަދިން❁
وَٱلنَّارُ مَثْوًى لَّهُمْ ۝١٢ = އަދި (قِيامَة ދުވަހުން އެމީހުން ގޮސްތިބޭނެތަނަކީ ނަރަކައެވެ. އަލިފާނެވެ.❁
وَكَأَيِّن مِّن قَرْيَةٍ = އަދި ކިތައްކިތައްރަށް (ރަށްރަށުގެމީހުން) ހުއްޓެވެ؟ (އެބަހީ ވަރަށްގިނަ ރަށްރަށް)❁

هِيَ أَشَدُّ قُوَّةً = އެރަށްރަށް (އެމީހުން) ބާރުގަދަވެގެންވި.❁ مِّن قَرْيَتِكَ = ކަލޭގެފާނުގެ ރަށަށްވުރެ❁ ٱلَّتِيٓ أَخْرَجَتْكَ = އެރަށުން ކަލޭގެފާނު ނެރުއްވި❁ أَهْلَكْنَٰهُمْ = ތިމަންރަސްކަލާނގެ އެމީހުންވެސް (ބަސްނުއެހުމުގެ ސަބަބުން) ހަލާކު ކުރެއްވީމެވެ.❁ فَلَا نَاصِرَ لَهُمْ ﴿١٣﴾ = ދެންއެމީހުންނަށް އެއްވެސް ނަސްރުދޭނެއަކު ނުވެއެވެ.❁

إِجْمَالِي މާނަ

(٩) އެކަން އެހެން އެހެއްދެވި الله ބާވައިލެއްވި ތަކެއްޗަކަށް ހަމަކަށަވަރުން އެމީހުން ނުރުހުނީ އެވެ. (އިމާން ނުވިއެވެ.) އެހެންވެ އެމީހުންގެ ހެޔޮ ޢަމަލުތަކެއް އެކަލާނގެ ގެއްލުވި ކުރައްވައި بَاطِلُ ކުރެއްވީއެވެ.

(١٠) އެމީހުންގެ (އެބަހީ މައްކާގެ ކާފިރުންގެ) ކުރީގެ (އުއްމަތްތަކުގެ ކާފިރުންގެ) ނިމުން ހަމަ އެމީހުންގެ ފަހުކޮޅު ވީގޮތެއް ކަމެއްނުވޭތޯ މިމީހުންނަށް ބިމުގައި ހިނގާބާލާ ދަތުރު ފަތުރުކޮށްފައި ނުވަނީހެއްޔެ ބާއެވެ؟ الله تعالى އެމީހުން (ބަސްނުއެހުމުގެ ސަބަބުން) ހަލާކު ކުރައްވައި ބަދުވާބު ކުރެއްވީއެވެ. الله އަދި (މިޒާތުގެ) ކާފިރުންނަށްވެސް ހަމަ ކަންތައްކުރެއްވުން ހަމައެފަދައިން ކަނޑައަޅުއްވާފައިވާކަމެވެ. ބަސްނުއަހާއިރު ހަމަ ހަލާކު ކުރައްވާފަދައިންނެވެ.

(١١) އެކަން އެހެން އޮތީ ހަމަކަށަވަރުން الله تعالى އީ އީމާންވި މީސްމީހުންގެ ސަރުދާރު ވެރިޔާއެވެ. އަދި ކާފިރުން (ދެންނަމަ.) އެމީހުންނަކަށް އެއްވެސް ސަރުދާރު ވެރިއަކު ނުވެއެވެ.

(١٢) ހަމަކަށަވަރުން އީމާންވެގެން صَالِحُ عَمَلُ ކުރި މީސްމީހުން އެތަންމަތީގެދޮރުން ކޯރު ބަގީޗާތަކަކަށް الله تَعَالَى ވައްދަވައެވެ. އަދި ކާފިރުވި މީސްމީހުން އެމީހުން (ދުނިޔޭގައި) އަރާމުކުރެއެވެ. އަދި نَعَم ސިފަ ކައިބޮއި ހަދާފަދައިން ކައިބޮއި ހަދަތެވެ. އަދި (قِيَامَة ދުވަހުން) އެމީހުން ގޮސްތިބޭނެތަނަކީ ނަރަކައެވެ. އަލިފާނެވެ.

(١٣) އަދި ކަލޭގެފާނުން އެރަށުން ނެރުއްވި ރަށުގެ މީހުންނަށްވުރެ ބާރުގަދަ ކިތައްމެރަށެއް (ރަށްރަށުގެމީހުން) ތިމަންރަސްކަލާނގެ އެމީހުންވެސް (ބަސްނުއެހުމުގެ ސަބަބުން) ހަލާކު ކުރެއްވީމު ނޫނެވެ؟ އެބަހީ މައްކާގެ ވަރަށް ގިނަ ރަށްރަށް ހަލާކު ކުރެއްވީމެވެ. އެމީހުންނަކަށް ދެން އެއްވެސް ނަސްރުދޭނެއަކު ނުވެއެވެ.

أَفَمَن كَانَ عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِّن رَّبِّهِۦ كَمَن زُيِّنَ لَهُۥ سُوٓءُ عَمَلِهِۦ وَٱتَّبَعُوٓاْ أَهْوَآءَهُم ﴿١٤﴾ مَّثَلُ ٱلْجَنَّةِ ٱلَّتِى وُعِدَ ٱلْمُتَّقُونَ ۖ فِيهَآ أَنْهَٰرٌ مِّن مَّآءٍ
غَيْرِ ءَاسِنٍ وَأَنْهَٰرٌ مِّن لَّبَنٍ لَّمْ يَتَغَيَّرْ طَعْمُهُۥ وَأَنْهَٰرٌ مِّنْ خَمْرٍ لَّذَّةٍ لِّلشَّٰرِبِينَ وَأَنْهَٰرٌ مِّنْ عَسَلٍ مُّصَفًّى ۖ وَلَهُمْ فِيهَا مِن كُلِّ ٱلثَّمَرَٰتِ
وَمَغْفِرَةٌ مِّن رَّبِّهِمْ ۖ كَمَنْ هُوَ خَٰلِدٌ فِى ٱلنَّارِ وَسُقُواْ مَآءً حَمِيمًا فَقَطَّعَ أَمْعَآءَهُمْ ﴿١٥﴾ وَمِنْهُم مَّن يَسْتَمِعُ إِلَيْكَ حَتَّىٰٓ إِذَا خَرَجُواْ مِنْ
عِندِكَ قَالُواْ لِلَّذِينَ أُوتُواْ ٱلْعِلْمَ مَاذَا قَالَ ءَانِفًا ۚ أُوْلَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ طَبَعَ ٱللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ وَٱتَّبَعُوٓاْ أَهْوَآءَهُمْ ﴿١٦﴾

ލުޣަތު

أَفَمَن كَانَ عَلَىٰ بَيِّنَةٍ = ތަޙްޤީޤްގެ ދަލީލަކާ މީހާ❁ مِّن رَّبِّهِۦ = އޭނާގެ رَبُّ ގެ حَضْرَةُ ން ❁ كَمَن
زُيِّنَ لَهُۥ = އޭނާއަށް ޒީނަތްތެރިކޮށްދެވުނު ފަރާތާއެއްފަދަތޯ؟❁ سُوٓءُ عَمَلِهِۦ = އޭނާގެ ނުބައި عَمَلُ ❁ وَٱتَّبَعُوٓاْ
= އަދި އެމީހުން تَبَعَ ވެ❁ أَهْوَآءَهُمْ ﴿١٤﴾ = އެމީހުންގެ ހަވާނަފްސާއި (އަމިއްލަ އެދުމާއި) مَّثَلُ ٱلْجَنَّةِ =
ސުވަރުގޭގެ މިސާލަކީ❁ ٱلَّتِى وُعِدَ ٱلْمُتَّقُونَ = تَقْوَى ވެރިންނަށް وَعْدُ ވެވިފައިވާ❁ فِيهَآ أَنْهَٰرٌ =
އެތާގައި ކޯރުތަކެއްވެއެވެ.❁ مِّن مَّآءٍ = ފެނުންވާ❁ غَيْرِ ءَاسِنٍ = ނުބައިނުވާ ކުނިނުވާ وَأَنْهَٰرٌ مِّن لَّبَنٍ
= އަދި ކިރުގެ ކޯރުތަކެއްވެއެވެ.❁ لَّمْ يَتَغَيَّرْ طَعْمُهُۥ = އޭގެރަހަ ބަދަލުނުވާ وَأَنْهَٰرٌ مِّنْ خَمْرٍ = އަދި
ރަހުގެ ކޯރުތަކެއް ވެއެވެ.❁ لَّذَّةٍ لِّلشَّٰرِبِينَ = ބޮއިމީހުންނަށް ރަހަމީރު لَذَّةُ ހުރި❁ وَأَنْهَٰرٌ = އަދި ކޯރުތަކެއްވެއެވެ.❁
مِّنْ عَسَلٍ مُّصَفًّى = ސާފު މާމުއިގެ❁ وَلَهُمْ فِيهَا = އަދި އެމީހުންނަށް އެތާގައި ވެއެވެ.❁ مِن كُلِّ
ٱلثَّمَرَٰتِ = ހުރިހާމޭވާތަކެއްގެ ބާވަތުން❁ وَمَغْفِرَةٌ مِّن رَّبِّهِمْ = އަދި އެމީހުންގެ رَبُّ ގެ حَضْرَةُ ންވާ
ފާފަ ފުއްސެވުމާއި❁ كَمَنْ هُوَ خَٰلِدٌ = ދާއިމުންހުންނަފަދަ ފަރާތާއިން❁ فِى ٱلنَّارِ = ނަރަކައިގާ❁ وَسُقُواْ =
އަދި އެމީހުންނަށް ބޮއިދެވުނެވެ.❁ مَآءً حَمِيمًا = ފެނެއް ހޫނުކަން އެންމެ ގަދަވަރުވުން❁ فَقَطَّعَ أَمْعَآءَهُمْ ﴿١٥﴾
= ދުއްވަފަ އެމީހުންގެ ގޮހޮރުތައް ބުރިބުރިވާގޮތުގައެވެ.❁ وَمِنْهُم = އަދި އެމީހުންގެ ތެރޭގައިވެއެވެ.❁ مَّن يَسْتَمِعُ
إِلَيْكَ = ކަލޭގެފާނުގެ ވާހަކަފުޅު އަޑުއަހާމީހުން❁ حَتَّىٰٓ إِذَا خَرَجُواْ = އެމީހުން ނުކުމެއްޖެހިނދަކުން❁
مِنْ عِندِكَ = ކަލޭގެފާނުގެ އަރިހުން❁ قَالُواْ = އެމީހުން ބުނެއެވެ. (ސުވާލުކުރިއެވެ.)❁ لِلَّذِينَ أُوتُواْ
ٱلْعِلْمَ = ޢިލްމުދެއްވުނު މީހުންނަށް❁ مَاذَا قَالَ ءَانِفًا = ދެންމެ އެކަލޭގެފާނު ވިދާޅުވީ ކޮންކަމެއްތޯ؟❁
أُوْلَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ = ކަނޑައެޅިގެން އެމީހުން އެއީ❁ طَبَعَ ٱللَّهُ = (ހިތްތަކަށް ސިއްކަޖަހައްވާފައިވާ الله تَعَالَى

ސިޔާރަ ޖެއްސެވިފުންނެވެ.۞ عَلَى قُلُوبِهِمْ = އެމީހުންގެ ހިތްތަކުގައި = وَاتَّبَعُوا = އަދި އެމީހުން تَبَعَ ވެ۞
أَهْوَاءَهُمْ ﴿١٦﴾ = އެމީހުންގެ ހަވާނަފްސާއި۞

إجْمَالِي މާނަ

(١٤) އެމީހާގެ رَبُّ ގެ حَضْرَةُ ންވާ ދަލީލެއްގެ މަތީގައިވާ މީހާއި އެމީހާގެ ނުބައި عَمَلُ ތައް އެމީހާއަށް ޒީނަތްތެރިވެފެނުމީހާ އެދެމީހުން އެއް ފަދަވާނޭތޯއެވެ؟ އަދި ތިމާގެ ހަވާނަފްސާއި ނުވަތަ އަމިއްލަ އެދުމާއި تَبَعَ ވެގެންވާމީހާ ފަދަވާނެތޯއެވެ؟ (އެދެމީހުން އެއްވަރުނުވާނެއެވެ.)

(١٥) تَقْوَى ވެރިންނަށް وَعْدُ ވެވިފައިވާ ސުވަރުގޭގައިވާ މިސާލަކީ އެތާގައި ނުބައިނުވާ ކުނިނުވާ މީރު ފެންވާ ކޯރުތަކެއްވެއެވެ. އަދި ރަހަ ބަދަލުނުވާ ކިރުގެ ކޯރުތަކެއްވެއެވެ. އަދި ބޯމީހުންނަށް ހަމަމީރު لَذَّةُ ހުރި ރަލުގެ ކޯރުތައް ވެއެވެ. އަދި ސާފު މާމުއްގެ ކޯރުތަކެއްވެއެވެ. އަދި އެމީހުންނަށް އެތާގައި ހުރިހާ މޭވާތަކެއްގެ ބާވަތްތައް އަދި އެމީހުންގެ رَبُّ ގެ حَضْرَةُ ންވާ ފުއްސެވުމާއި މިހުރިހާ نِعْمَة އެއް އެމީހުންނަށް އޮވެއެވެ. މިފަދަމީހާއާއި އަދި އެމީހުންނަށް އޮންނަ ހޫނުކަން ގަދަފެން ބޮންދޭ ދުނިޔޭގެ ސަބަބުން އެމީހުންގެ ގޮހޮރުތައް ބުރިބުރިވާ ގޮތަށް ނަރަކައިގައި ދެމިހުންނަމީހާއާއި އެއް ފަދަވާނޭތޯއެވެ؟ (އެކަކު ސުވަރުގޭގެ އަރާމާ نِعْمَة ގައި ދެމިހުންނާނެއެވެ. އަނެކަކު ނަރަކައިގެ ވޭނާއި عَذَابُ ގައި ދެމިހުންނާނެއެވެ.)

(١٦) އަދި އެމީހުންގެތެރޭގައި އުޅެނީ ފިކުރުގެތެރޭގައި ކަލޭގެފާނުގެ ވާހަކަފުޅު އަޑުއަހާ ބައެއް މީހުން ވެއެވެ. އެމީހުން ކަލޭގެފާނުގެ އަރިހުން ނުކުމެއްޖެއްޔާ ޢިލްމު ދެއްވުނު މީހުންނަށް (އެބަހީ ޞަޙާބީންގެ ތެރޭގައި ޢިލްމުވެރި ބޭފުޅުންނަށް އެމީހުން ބުނެއެވެ. (ސުވާލުކުރައެވެ.) ދެން ކަލޭގެފާނު ވިދާޅުވީ ކީކޭތޯއެވެ؟ އެމީހުންގެ އެވާހަކައަށް ޙިޤާރަތްކުރައްވައި الله تَعَالَى އެއަށްވުރެ ކަސްތަޅިއެއް އެމީހުން އެއީ (މުނާފިޤުން ނުވަތަ ކާފިރުން) الله تَعَالَى އެމީހުންގެ ހިތްތަކުގައި ސިޔާރަ ޖެއްސެވިފުންނެވެ. އަދި އެމީހުން އެމީހުންގެ ހަވާނަފްސާއި تَبَعَ ވެގެންވާމީހުންނެވެ.

وَٱلَّذِينَ ٱهْتَدَوْا۟ زَادَهُمْ هُدًى وَءَاتَىٰهُمْ تَقْوَىٰهُمْ ﴿١٧﴾ فَهَلْ يَنظُرُونَ إِلَّا ٱلسَّاعَةَ أَن تَأْتِيَهُم بَغْتَةً ۖ فَقَدْ جَآءَ أَشْرَاطُهَا ۚ فَأَنَّىٰ لَهُمْ إِذَا
جَآءَتْهُمْ ذِكْرَىٰهُمْ ﴿١٨﴾ فَٱعْلَمْ أَنَّهُۥ لَآ إِلَٰهَ إِلَّا ٱللَّهُ وَٱسْتَغْفِرْ لِذَنۢبِكَ وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَٱلْمُؤْمِنَٰتِ ۗ وَٱللَّهُ يَعْلَمُ مُتَقَلَّبَكُمْ وَمَثْوَىٰكُمْ ﴿١٩﴾
وَيَقُولُ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ لَوْلَا نُزِّلَتْ سُورَةٌ ۖ فَإِذَآ أُنزِلَتْ سُورَةٌ مُّحْكَمَةٌ وَذُكِرَ فِيهَا ٱلْقِتَالُ ۙ رَأَيْتَ ٱلَّذِينَ فِى قُلُوبِهِم مَّرَضٌ يَنظُرُونَ
إِلَيْكَ نَظَرَ ٱلْمَغْشِىِّ عَلَيْهِ مِنَ ٱلْمَوْتِ ۖ فَأَوْلَىٰ لَهُمْ ﴿٢٠﴾

ތަރުޖަމާ

وَٱلَّذِينَ ٱهْتَدَوْا۟ = އަދި ތެދުމަގު ލިބިވުނު މީހުން ދަންނައެވެ. ✽ زَادَهُمْ هُدًى = އެކަލާނގެ އެމީހުންނަށް
ތެދުމަގު އިތުރު ކުރައްވައިފިއެވެ. ✽ وَءَاتَىٰهُمْ تَقْوَىٰهُمْ ﴿١٧﴾ = އަދި އެކަލާނގެ އެމީހުންގެ تَقْوَى ވެރިކަންވެސް
ދެއްވައިފިއެވެ. ✽ فَهَلْ يَنظُرُونَ = އެމީހުން ފަހެ އިންތިޒާރު ކުރަނީ ކޮންކަމަކަށްތޯއެވެ؟ ✽ (އެބަހީ ހަމައެކަނި އެއީ
އިންތިޒާރު ކުރަނީހެއްޔެވެ؟) إِلَّا ٱلسَّاعَةَ = قِيَامة ދުވަހެވެ ✽ أَن تَأْتِيَهُم بَغْتَةً = ހަމަ ކުއްލިއަކަށް
އެމީހުންގެ ގާތަށް އައުމަށް فَقَدْ جَآءَ = ފަހެ ހަމަކަށަވަރުން އައިސްފިއެވެ. ✽ أَشْرَاطُهَا = އޭގެ
ޢަލާމާތްތައް ✽ فَأَنَّىٰ لَهُمْ = ފަހެ އެމީހުންނަށް ވާނީ ކޮންފައިދާއެއް ހުރީތޯއެވެ؟ ✽ إِذَا جَآءَتْهُمْ = އެމީހުންގެ
ގާތަށް އައުމުން ذِكْرَىٰهُمْ ﴿١٨﴾ = އެމީހުންގެ وَعْظُ نَصِيحَة ✽ فَٱعْلَمْ = ފަހެ ކަލޭގެފާނު
ދެނެވޮޑިގަންނަވާށެވެ!. أَنَّهُۥ لَآ إِلَٰهَ = ހަމަކަށަވަރުން حَقُّ އިލާހަކު ނުވާކަން ✽ إِلَّا ٱللَّهُ = الله
މެނުވީ ✽ وَٱسْتَغْفِرْ لِذَنۢبِكَ = އަދި ކަލޭގެފާނު ކަލޭގެފާނުގެ ފާފަ ފުއްސެވުމަށް އެދި ދަންނަވާށެވެ!. ✽
وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَٱلْمُؤْمِنَٰتِ = އަދި މުއުމިނުން ފިރިހެނުންނާއި އަދި މުއުމިނުން އަންހެނުންގެ ފާފަ ފުއްސެވުމަށް
އެދި ދަންނަވާށެވެ. ✽ وَٱللَّهُ يَعْلَمُ = އަދި الله تَعَالَى ދެނެވޮޑިގެންވެއެވެ. ✽ مُتَقَلَّبَكُمْ = ދުވާލު ވަގުތު
މަސައްކަތްކުރާތަން ހަރަކާތް ކުރާތަން ✽ وَمَثْوَىٰكُمْ ﴿١٩﴾ = އަދި ރޭގަނޑު ވަގުތު ކަނޑައެޅިގެން އަރާމުކުރާތަން
ދެނެވޮޑިގެންނެވެ ✽ وَيَقُولُ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ = އަދި އީމާންވީ މީސްތަކުން ބުނެއެވެ. ✽ لَوْلَا نُزِّلَتْ سُورَةٌ
= (ހަނގުރާމައިގެ ވާހަކަ ބާވައިލެވިގެން) ސޫރަތެއް ބާވައިލެވުނުނަމަވެއެވެ. ✽ فَإِذَآ أُنزِلَتْ سُورَةٌ = ދެން ފަހެ
ސޫރަތެއް ބާވައިލެވިއްޖެއްޔާ ✽ مُّحْكَمَةٌ = حُكْم ތަކެއް ބަޔާންކޮށް ސާފުކުރާ އެއްވެސް ބާވައިލެވުނާ ✽ وَذُكِرَ
فِيهَا ٱلْقِتَالُ = އަދި އެސޫރަތުގައި ހަނގުރާމައިގެ ވާހަކަ ބާވައިލެވިއްޖެއްޔާ ✽ رَأَيْتَ ٱلَّذِينَ فِى قُلُوبِهِم مَّرَضٌ

= އެބައިމީހުންގެ ހިތްތަކުގައި (نِفاقُ ކަމުގެ) ބަލިކަމެއްވާމީހުން ކަލޭގެފާނު ދެކެވަޑައިގަންނަވާނީ۞ يَنظُرُونَ

إِلَيْكَ = ކަލޭގެފާނައި ދިމާލަށް ބަލާނީއެވެ.۞ نَظَرَ ٱلْمَغْشِيِّ عَلَيْهِ = ހޭބަލިވެ ދުރަކި ވިރިފައިވާމީހަކު

ބަލާބަލާހެން۞ مِنَ ٱلْمَوْتِ ۚ = މަރުވާންވެގެން۞ فَأَوْلَىٰ لَهُمْ ﴿٢٠﴾ = އެމީހުންނަށް ހަލާކު ހުއްޓެވެ. (ނުވަތަ

އެމީހުން ނުބައިކަމުގެ ދިމާލުން) އެމީހުންނަށް ހަލާކުވެގެންވެއެވެ.۞

۞۞۞ إِجْمَالِي މާނަ ۞۞۞

(١٧) އަދި ތެދުމަގުލިބިފައިވާމީހުން ދަންނަވައެވެ. އެކަލާނގެ އެމީހުންނަށް ތެދުމަގު އިތުރު ކުރައްވައެވެ. އަދި އެކަލާނގެ އެމީހުން تَقْوَى ވެރިކަމުގައި ދަމަހައްޓަވައެވެ.

(١٨) ހަމަލަސްވީއިރަކަށް އެމީހުންގެ ގާތަށް އަތުވީ (އެމީހުން ހޭނުހޭލާހާލު) قِيامة ދުވަސްވެ އެމީހުން ފަރާ އިންތިޒާރު އެބަކުރަނީހެއްޔެވެ؟ ހަމަކަށަވަރުން އޭގެ ޢަލާމާތްތައް އަތުވެއްޖެއެވެ. ފަހެ އެމީހުންގެ ގާތަށް قِيامة ދުވަސް ވަރަށް ކުއްލިއަކަށް އައުމުން ވަޢުظُ نَصِيْحَة ލިބިގަތުމަށް ކޮންފުރުޞަތެއް ހުރީހެއްޔެވެ؟ އޭގެ ފައިދާއެއް ނުކުރާނެއެވެ.

(١٩) ފަހެ ހަމަކަށަވަރުން الله މެނުވީ حَقُّ އިލާހަކު ނުވާކަން ކަލޭގެފާނު ދެނެވަޑައިގަންނަވާށެވެ! އަދި ކަލޭގެފާނުގެ ފާފައަށް ފާފަފުއްސެވުން އެދި ދަންނަވާށެވެ.! އަދި މުއުމިނުން ފިރިހެނުންނާއި އަދި މުއުމިނު އަންހެނުންގެ ފާފަ ފާފަފުއްސެވުން އެދިވަޑައިގެން ދަންނަވާށެވެ! ދުނިޔެ ވަގުތު މަސައްކަތްތަކުގައި ކަލޭގެފާނު އުޅުއްވާލެއްވުން الله تَعَالَى ދެނެވޮޑިގެންވެއެވެ. އަދި ދާރުލްއާޚިރަތުގައި ކަލޭގެފާނު އަރާމުކުރައްވާތަން ވެސް الله تَعَالَى ދެނެވޮޑިގެންވެއެވެ

(٢٠) އަދި އީމާންވެރިޔަކުން ބުނެއެވެ. (ހަނގުރާމަކުރާ ސޫރަތެއް ބާވައިލެއްވޭތޯ) ސޫރަތެއް ބާވައިލެއްވޭނަމަވެ. ދެން ފަހެ އެސޫރަތުގައި حُكْم ކޮށް ބަޔާންކުރާ ސޫރަތެއް ފޮނުއްވައިފިނަމަ ބާވައިލެއްވުނީ ހަނގުރާމައިގެ ވާހަކަ ބާވައިލެއްވުނީ ސޫރަތެއް ބާވައިލުމާއި ޖެހިގެން އެބައިމީހުންގެ ހިތްތަކުގައި (نِفاقُ ކަމުގެ) ބަލިކަމެއްވާމީހުން ކަލޭގެފާނު ދެކެވަޑައިގަންނަވާނީ މަރުވާންވެގެން ހޭބަލިވެ ދުރަކި ވިރިފައިވާމީހަކު ބަލާބަލާހެން ކަލޭގެފާނައި ދިމާލަށް ބަލާނީއެވެ. އެމީހުންނަށް ހަލާކު ހުއްޓެވެ.(ނުވަތަ އެމީހުން ނުބައިކަމުގެ ދިމާލުން) އެމީހުންނަށް ހަލާކުވެގެންވެއެވެ.

طَاعَةٌ وَقَوْلٌ مَّعْرُوفٌ ۚ فَإِذَا عَزَمَ ٱلْأَمْرُ فَلَوْ صَدَقُوا۟ ٱللَّهَ لَكَانَ خَيْرًا لَّهُمْ ﴿٢١﴾ فَهَلْ عَسَيْتُمْ إِن تَوَلَّيْتُمْ أَن تُفْسِدُوا۟ فِى ٱلْأَرْضِ
وَتُقَطِّعُوٓا۟ أَرْحَامَكُمْ ﴿٢٢﴾ أُو۟لَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ لَعَنَهُمُ ٱللَّهُ فَأَصَمَّهُمْ وَأَعْمَىٰٓ أَبْصَٰرَهُمْ ﴿٢٣﴾ أَفَلَا يَتَدَبَّرُونَ ٱلْقُرْءَانَ أَمْ عَلَىٰ قُلُوبٍ
أَقْفَالُهَآ ﴿٢٤﴾ إِنَّ ٱلَّذِينَ ٱرْتَدُّوا۟ عَلَىٰٓ أَدْبَٰرِهِم مِّنۢ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ ٱلْهُدَى ۙ ٱلشَّيْطَٰنُ سَوَّلَ لَهُمْ وَأَمْلَىٰ لَهُمْ ﴿٢٥﴾ ذَٰلِكَ
بِأَنَّهُمْ قَالُوا۟ لِلَّذِينَ كَرِهُوا۟ مَا نَزَّلَ ٱللَّهُ سَنُطِيعُكُمْ فِى بَعْضِ ٱلْأَمْرِ ۖ وَٱللَّهُ يَعْلَمُ إِسْرَارَهُمْ ﴿٢٦﴾

ލުޣަތު

طَاعَةٌ = ކިޔަމަންތެރިވުން ✵ وَقَوْلٌ مَّعْرُوفٌ = އަދި ހެޔޮ ގޮތުގައި ބުނުން ދެއްކުން. ✵ فَإِذَا عَزَمَ الْأَمْرُ

= ދެންފަހެ ހަމަޖެހުމަށް فَرْضُ ވެ ކަނޑައެޅިއްޖެއްޔާ (އެމީހުން ދިފާޢުގެ ހަރަކާތް ޖެހުނުއިރު.✵) فَلَوْ صَدَقُوا اللَّهَ

= ދެންފަހެ އެމީހުން ކިޔަމަންތެރިވެ الله تَعَالَى އަށް ތެދުވެރިވިނަމަ✵ لَكَانَ خَيْرًا لَّهُمْ ﴿٢١﴾ = އެގޮތް

އެމީހުންނަށް ހެޔޮވީހެވެ.✵ فَهَلْ عَسَيْتُمْ = ކަލޭމެން ވެދާނެކަންނެތްހެއްޔެވެ.✵ إِن تَوَلَّيْتُمْ = ކަލޭމެން

އެއްކިބާވެ ކަންކަމުން ފިރުކުޅިވެއްޖެއްޔާ✵ أَن تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ = ކަލޭމެން ބިމުގައި ފަސާދަކުރުން✵

وَتُقَطِّعُوا = އަދި ކަލޭމެން ކަނޑައި✵ أَرْحَامَكُمْ ﴿٢٢﴾ = ކަލޭމެންގެ رَحِم ގުޅުން ކަނޑައި✵ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ

= ކަނޑައެޅިގެން އެމީހުން އެއީ✵ لَعَنَهُمُ اللَّهُ = الله لَعْنَة ލެއްވި މީހުންނެވެ.✵ فَأَصَمَّهُمْ = ފަހެ

އެކަލާނގެ އެމީހުން ބީރުކުރެއްވިއެވެ.✵ وَأَعْمَىٰ أَبْصَارَهُمْ ﴿٢٣﴾ = އަދި އެކަލާނގެ އެމީހުންގެ ލޮލުގެ

ކަނުކުރެއްވިއެވެ.✵ أَفَلَا يَتَدَبَّرُونَ = އެމީހުންފަހެ ވިސްނާ ފިކުރުކުރަނީ ނުހެއްޔެ ބާވައެވެ.✵ الْقُرْآنَ

= قُرْآن ޔާތުގައި✵ أَمْ عَلَىٰ قُلُوبٍ = ނުވަތަ ހިތްތަކުގެ މަތީގައި ވަނީހެއްޔެވެ؟✵ أَقْفَالُهَا ﴿٢٤﴾ = އޭގެ

ތަޅުތަކެއް✵ إِنَّ الَّذِينَ ارْتَدُّوا = ހަމަކަށަވަރުން ރައްދުވީ މީހުން (މުރުތައްދުވީމީހުން)✵ عَلَىٰ أَدْبَارِهِم

= އެމީހުންގެ ފުރަގަހަށް✵ مِّن بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ = އެމީހުންނަށް ބަޔާންވެ އެނގުމަށްފަހު✵

الْهُدَىٰ = ތެދުމަގު✵ الشَّيْطَانُ سَوَّلَ لَهُمْ = شَيْطَانُ އެމީހުންނަށް (ނުބައިކަންތައްތައް) ޒީނަތްތެރި

ކޮށްދިނެވެ.✵ وَأَمْلَىٰ لَهُمْ ﴿٢٥﴾ = އަދި އެމީހުންނަށް އުއްމީދު ދިގުކޮށް ކުރިއަށް ދިނެވެ.✵

ذَٰلِكَ = އެކަން އެހެން އެވީ✵ بِأَنَّهُمْ قَالُوا = ހަމަކަށަވަރުން އެމީހުން ބުނިކަމުން. لِلَّذِينَ كَرِهُوا

= ނުރުހުނު މީހުންނަށް✵ مَا نَزَّلَ اللَّهُ = الله ބާވައިލެއްވި ކަންތައްތަކަށް✵ سَنُطِيعُكُمْ = ނިކަން ކިޔަމަންވާނަމު

އަހުރެމެން ކަލޭމެންނަށް ކިޔަމަންވާހުށީމުވެ. فِي بَعْضِ ٱلْأَمْرِ = ބައެއްކަންކަމުގައި وَٱللَّهُ يَعْلَمُ = އަދި الله ދެނެވޮޑިގަންނަވައެވެ. إِسْرَارَهُمْ ﴿٢٦﴾ = އެމީހުންގެ ސިއްރުތައް

إِجْمَالِي މާނަ

(٢١) ކިޔަމަންތެރިކަން އަދާކުރުމާއި އަދި ހެޔޮބަސް ބުނުން ހެއްޔެވެ. ދެންފަހެ ހަމަކަމަ فَرْضُ ވެ ކަނޑައެޅިއްޖެއްޔާ އެމީހުން ދެބަސްވެ ފަހަތަށް ޖެހުނެވެ. އަދި އެމީހުން ކިޔަމަންތެރިވެ الله تَعَالَى އަށް ތެދުވެރިވިނަމަ އެގޮތް އެމީހުންނަށް މާހެޔޮވީހެވެ.

(٢٢) (އޭ މިތިބަ މުނާފިޤުންނޭވެ! ނުވަތަ މުޝްރިކުންނޭވެ!) ކަލޭމެން އުއްމަތުގެ ކަންކަމަށް ވެރިކަމުލިބިއްޖެއްޔާ (ނުވަތަ ކަލޭމެން އިސްލާމްދީނުން ދުރަށް އަނބުރައިލައިފިއްޔާ) ކަލޭމެން ބިމުގައި ފަސާދަފެތުރުމާއި އަދި ކަލޭމެން ކަލޭމެންގެ رَحِم ކަނޑައި ހަދާބަލަން ކަމުގައި ވާނޫނެކަންތައްވެ. އެހެންވީން އެކަށީގެންވާނެ.

(٢٣) ކަނޑައެޅިގެން އެފަދަމީހުން އެއީ الله لَعْنَة ލެއްވި މީހުންނެވެ. ފަހެ އެކަލާނގެ އެމީހުންނަށް (ހަގީގަތް އެހުމާއި ނުވިސްނާގޮތަށް) ބީރުކޮށްލައްވައިފިއެވެ. އަދި އެކަލާނގެ އެމީހުންގެ ލޯތައް ކަނުކޮށްލައްވައިފިއެވެ. (އެއީ مَعْنَوِي ގޮތުން حَقُّ ދުށުމާ އެއްކޮށް ނުފެންނާނެގޮތުންނެވެ.)

(٢٤) އެމީހުންފަހެ قُرْآن އާއި މެދު ވިސްނާފިކުރުކޮށް ތަދައްބަރުކޮށް ނުހަދަނީ ތޯއެވެ. ނުވަތަ އެމީހުންގެ ހިތްތަކުގައިވަނީ ތަޅު އަޅާ ބަންދުކޮށްފައިހުއްޓެވެ؟

(٢٥) ހަމަކަށަވަރުން އެމީހުންނަށް ތެދުމަގު ބަޔާންވެ އެނގުމަށްފަހު އެމީހުން އެމީހުންގެ ފުރަގަހަށް ފަހަތަށް ދިޔަމީހުން އެބަހީ މުނާފިޤުން (ދަންނާށެވެ.) شَيْطَانُ އެމީހުންނަށް (ނުބައިކަންތައްތައް) ޒީނަތްތެރިކޮށް ދެއްކިއެވެ. އަދި އެމީހުންނަށް އުއްމީދުތައް ދިގުކޮށް ދިނީއެވެ. ލަސްކޮށްދިނެވެ.

(٢٦) އެކަން އެހެން އޮތީ ހަމަކަށަވަރުން الله ބާވައިލެއްވި ތަކެއްޗަށް ނުރުހޭ މީހުންނަށް (އެއީ މައްކާގެ މުޝްރިކުން ނުވަތަ ޔަހޫދީންނެވެ.) އެމުނާފިޤުން ބުނީ ބައެއްކަންކަމުގައި ސިއްރުން އަހުރެމެން ކަލޭމެންނަށް ކިޔަމަންވާހުށީމުވެ. އަދި އެހެންނަމަވެސް الله އެމަންގަވަނީ އެމީހުންގެ ސިއްރުތައް ދެނެވޮޑިގަންނަވާކަމުގައެވެ.

فَكَيْفَ إِذَا تَوَفَّتْهُمُ ٱلْمَلَٰٓئِكَةُ يَضْرِبُونَ وُجُوهَهُمْ وَأَدْبَٰرَهُمْ ﴿٢٧﴾ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمُ ٱتَّبَعُوا۟ مَآ أَسْخَطَ ٱللَّهَ وَكَرِهُوا۟ رِضْوَٰنَهُۥ
فَأَحْبَطَ أَعْمَٰلَهُمْ ﴿٢٨﴾ أَمْ حَسِبَ ٱلَّذِينَ فِى قُلُوبِهِم مَّرَضٌ أَن لَّن يُخْرِجَ ٱللَّهُ أَضْغَٰنَهُمْ ﴿٢٩﴾ وَلَوْ نَشَآءُ لَأَرَيْنَٰكَهُمْ فَلَعَرَفْتَهُم
بِسِيمَٰهُمْ ۚ وَلَتَعْرِفَنَّهُمْ فِى لَحْنِ ٱلْقَوْلِ ۚ وَٱللَّهُ يَعْلَمُ أَعْمَٰلَكُمْ ﴿٣٠﴾ وَلَنَبْلُوَنَّكُمْ حَتَّىٰ نَعْلَمَ ٱلْمُجَٰهِدِينَ مِنكُمْ وَٱلصَّٰبِرِينَ وَنَبْلُوَا۟
أَخْبَارَكُمْ ﴿٣١﴾ إِنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ وَصَدُّوا۟ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِ وَشَآقُّوا۟ ٱلرَّسُولَ مِنۢ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ ٱلْهُدَىٰ لَن يَضُرُّوا۟ ٱللَّهَ شَيْـًٔا
وَسَيُحْبِطُ أَعْمَٰلَهُمْ ﴿٣٢﴾

ތަރުޖަމާ

فَكَيْفَ إِذَا تَوَفَّتْهُمُ ٱلْمَلَٰٓئِكَةُ = އަދި މަލާއިކަތުބޭކަލުން އެމީހުންގެ މަރުހިނގަވައިފިއުމާ ދެންވާނީ
ކިހިނެއްހެއްޔެވެ؟❁ يَضْرِبُونَ وُجُوهَهُمْ = އެބޭކަލުން އެމީހުންގެ މޫނުތަކަށާއި ތަޅުއްވައި❁ وَأَدْبَٰرَهُمْ
﴿٢٧﴾ = އަދި އެމީހުންގެ ފުރަގަސްތަކަށް❁ ذَٰلِكَ = އެއީ އެވީ❁ بِأَنَّهُمُ ٱتَّبَعُوا۟ = އެމީހުން تَبَعَ
ވިއެވެ.❁ مَآ أَسْخَطَ ٱللَّهَ = الله ކޯފާވެވޭ ގޮތްތަކާ ކަންތަކާއި❁ وَكَرِهُوا۟ = އަދި އެމީހުން ނުރުހި
رِضْوَٰنَهُۥ = އެކަލާނގެ ރުހިވޮޑިގެންވާއި❁ فَأَحْبَطَ أَعْمَٰلَهُمْ ﴿٢٨﴾ = ފަހެ އެކަލާނގެ އެމީހުންގެ (ހެޔޮ
އަމަލުތަކެއް) بَاطِلُ ކުރެއްވިއެވެ.❁ أَمْ حَسِبَ ٱلَّذِينَ = އަދި ނުވަތަ އެމީހުން ހިތަނީ ހެއްޔެވެ؟❁ فِي
قُلُوبِهِم مَّرَضٌ = އެމީހުންގެ ހިތްތަކުގައި (نِفَاق ކަހަލަ) ބަލިއެއްވާ❁ أَن لَّن يُخْرِجَ ٱللَّهُ = الله
ނުނެރުއްވާނެކަމަށް❁ أَضْغَٰنَهُمْ ﴿٢٩﴾ = އެމީހުންގެ ޙަސަދަވެރިކަމުގެ ދުޝްމަނިކަން❁ وَلَوْ نَشَآءُ = އަދި
ތިމަންރަސްކަލާނގެ އިރާދަފުޅު ގެންނަވާނަމަ❁ لَأَرَيْنَٰكَهُمْ = ހަމަކަށަވަރުން ތިމަން ރަސްކަލާނގެ ކަލޭގެފާނަށް
އެމީހުން ދައްކަވައިދެއްވީމެވެ.❁ فَلَعَرَفْتَهُم = ފަހެ ހަމަކަށަވަރުން ކަލޭގެފާނު އެމީހުން އެނގިވަޑައިގަންނަވާނެއެވެ.❁
بِسِيمَٰهُمْ = އެމީހުންގެ ޢަލާމާތުން❁ وَلَتَعْرِفَنَّهُمْ = އަދި ހަމަކަށަވަރުން ކަލޭގެފާނު އެމީހުން
އެނގިވަޑައިގަންނަވާނެއެވެ.❁ فِي لَحْنِ ٱلْقَوْلِ = އެމީހުންގެ ބަސްބުނުމުގެ ގޮތުންނާއި އަދި مِقْصَد ނު❁ وَٱللَّهُ
يَعْلَمُ = އަދި الله ދެނެވޮޑިގެންވެއެވެ.❁ أَعْمَٰلَكُمْ ﴿٣٠﴾ = ކަލޭމެންގެ ޢަމަލުތައް❁ وَلَنَبْلُوَنَّكُمْ = އަދި
ހަމަކަށަވަރުން ތިމަންރަސްކަލާނގެ ކަލޭމެން إِمْتِحَانُ ކުރައްވާހުށީމެވެ.❁ حَتَّىٰ نَعْلَمَ = ތިމަން ރަސްކަލާނގެ
ދެނެވޮޑިގަތުމަށް ޖިހާދުކުރައްވައިދުމަންނަގަންނަން❁ ٱلْمُجَٰهِدِينَ مِنكُمْ = ކަލޭމެންގެތެރެއިން مُجَاهِد ންނާއި
ޞަބުރުވެރިން❁ وَٱلصَّٰبِرِينَ = އަދި ކެތްތެރިންނާއި❁ وَنَبْلُوَا۟ = އަދި ތިމަންރަސްކަލާނގެ إِمْتِحَانُ
ކުރައްވާހުށީމެވެ.❁ أَخْبَارَكُمْ ﴿٣١﴾ = ކަލޭމެންގެ ޚަބަރުތައް❁ إِنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ = ހަމަކަށަވަރުން

ކާފަރުވީމީހުން❁ وَصَدُّوا۟ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِ = އަދި އެމީހުން الله ގެމަގު ބަންދުކޮށް❁ وَشَآقُّوا۟ ٱلرَّسُولَ
= އަދިއެމީހުން ރަސޫލާއި ދިދިކޮޅުވެ❁ مِنۢ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ = އެމީހުންނަށް ތެދުމަގު ބަޔާންވެ
އެގޮތަށްފަހު❁ ٱلْهُدَىٰ = ތެދުމަގު❁ لَن يَضُرُّوا۟ ٱللَّهَ شَيْـًٔا = އެމީހުންނަކަށް އެއްވެސްގެއްލުމެއް
އަދިއެއްވެސްކަމަކުންވިޔަސް الله އަށް އުނދަގޫއެއްކޮށް ގެއްލުމެއްދޭކަށް ނުހެދޭނެއެވެ.❁ وَسَيُحْبِطُ أَعْمَٰلَهُمْ ﴿٣٢﴾
= އަދި ނިކަންހުރެ އެމީހުންގެ ޢަމަލުތައް بَاطِلُ ވާނެއެވެ.❁

إِجْمَالِي މާނަ

(٢٧) އަދި މަލާއިކަތުބޭކަލުން އެމީހުންގެ މޫނުތަކާއި ފުރަގަސްތަކަށް ތަޅަމުން ފުރާނަ ނަގާއިރު ކިހިނެއްތޯއެވެ؟ (އެމީހުންގެ މޫނުތަކާއި ފުރަގަސްތަކަށް ތަޅަމުން އެބޭކަލުން އެމީހުންގެ ފުރާނަ ނަގާނެއެވެ.

(٢٨) އެހެން އެއީ ހަމަކަށަވަރުން الله ކޯފާވެވޮޑިގެންވާ ކަންތައްތަކާއި އެމީހުން تَبَعَ ވީކަމުން. އަދި އެކަލާނގެ ރުހިވޮޑިގެންވުމާއި އެމީހުން ނުރުހިއެވެ. ފަހެ ވީމާ އެކަލާނގެ އެމީހުންގެ (ހެޔޮ ޢަމަލުތައް) بَاطِلُ ކުރެއްވިއެވެ.

(٢٩) އަދި ނުވަތަ އެމީހުންގެ ހިތްތަކުގައި (نِفَاقُ ކަހަލަ) ބަލިތަކެއްވާ އެމީހުން އެމީހުންގެ ޙަސަދައިގެ ދުޝްމަނުކަން الله
ނުފެނުވާނެކަމަށް އެމީހުން ހިތަށްއަރައިފިހެއްޔެވެ؟ (އެހެން ނޫނެވެ އެމީހުންގެ ހިތްތަކުގައި ފޮރުވިފައިވާ ކަންތައް އެކަ
ދުޝްމަނުކަމާއި ހަސަދަވެރިކަމާއި އަދާވާތްތެރިކަން الله ނުފެނުވާނެއެވެ. ފެނުވައިދޭނެއެވެ.

(٣٠) އަދި ތިމަންރަސޫލާގެފާނު ބޭނުންފުޅުވާނަމަ ކަލާނގެ ތިމަންރަސޫލާގެފާނަށް އެމީހުންގެ ނަފްސުތައް ދައްކަވައިދެއްވާނެމެއެވެ.
ފަހެ ނިޝާނުތަކުން ކަލޭގެފާނަށް އެމީހުން ފާހަގަކުރެވިގެން ވާނެއެވެ. (އެއީ ހަމަކަށަވަރުން ކަލޭގެފާނު ދެއްކެވުމަކީ ކަންތައް ސާފުކުރެއްވުމެވެ.)
އެމީހުން ބުނާބަހުގެ ގޮތުން ކަލޭގެފާނަށް އެމީހުން ދަންނަވާނެއެވެ. އަދި ހަމަކަށަވަރުން ކަލޭގެފާނު އެމީހުންގެ ބަސްބުނުމުގެ ތެރެއިން އަދި مِقْصَدُ ނޫން
އެމީހުން ބުނާބަހުގެ ގޮތުން ދަންނަވާނެއެވެ. އަދި (އެފަދަ ގޮތަށް ދެކެނީ ކަލޭގެފާނެވެ!) ކަލޭގެފާނު އެބައިމީހުން الله ދެނެވޮޑިގެންވެއެވެ.

(٣١) އަދި ހަމަކަށަވަރުން ކަލޭގެފާނުގެ ތެރެއިން ޖިހާދުކުރާމީހުންނާއި ކެތްތެރިވާމީހުންނާއި އަދި ކަލޭގެފާނު ދެނެވޮޑިގެންނުވާ ކަންތައްތަކާއި
ތިމަންރަސޫލާގެފާނުގެ ދެނެވޮޑިގަތުމަށް ހަމަކަށަވަރުން ތިމަންރަސޫލާގެފާނު ކަލޭމެންގެ ޚަބަރުތައް إِمْتِحَانُ
ކުރައްވާނެމެވެ. (އެއީ ޖިހާދަކީ فَرْضُ ކަމެއް ކަމުގައި ހުރި ފަރަންސީޒުންނާއި ދުރުވެ ކަންތައް ކުރުމަށްޓަކައެވެ.)

(٣٢) ހަމަކަށަވަރުން ކާފަރުވީމީހުން އަދި އެމީހުން الله ގެމަގު ބަންދުކޮށް އެމީހުންނަށް ތެދުމަގު ބަޔާންވެ
އެގޮތަށްފަހު ރަސޫލާއި ދިދިކޮޅުވީ އެމީހުން (ފުރަބަދަލުވެ.) އެމީހުންނަކަށް އެއްވެސްގެއްލުމެއް
އަދިއެއްވެސްކަމަކުންވިޔަސް الله އަށް އުނދަގޫއެއްކޮށް ގެއްލުމެއްދޭކަށް އެމީހުންނަކަށް ނުހެދޭނެއެވެ. އަދި
ނިކަންހުރެ އެމީހުންގެ ޢަމަލުތައް بَاطِلُ ވާނެއެވެ.

۞ يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓا۟ أَطِيعُوا۟ ٱللَّهَ وَأَطِيعُوا۟ ٱلرَّسُولَ وَلَا تُبْطِلُوٓا۟ أَعْمَٰلَكُمْ ﴿٣٣﴾ إِنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ وَصَدُّوا۟ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِ ثُمَّ مَاتُوا۟ وَهُمْ
كُفَّارٌ فَلَن يَغْفِرَ ٱللَّهُ لَهُمْ ﴿٣٤﴾ فَلَا تَهِنُوا۟ وَتَدْعُوٓا۟ إِلَى ٱلسَّلْمِ وَأَنتُمُ ٱلْأَعْلَوْنَ وَٱللَّهُ مَعَكُمْ وَلَن يَتِرَكُمْ أَعْمَٰلَكُمْ ﴿٣٥﴾ إِنَّمَا ٱلْحَيَوٰةُ
ٱلدُّنْيَا لَعِبٌ وَلَهْوٌ ۚ وَإِن تُؤْمِنُوا۟ وَتَتَّقُوا۟ يُؤْتِكُمْ أُجُورَكُمْ وَلَا يَسْـَٔلْكُمْ أَمْوَٰلَكُمْ ﴿٣٦﴾ إِن يَسْـَٔلْكُمُوهَا فَيُحْفِكُمْ تَبْخَلُوا۟ وَيُخْرِجْ
أَضْغَٰنَكُمْ ﴿٣٧﴾

މުފުރަދާތު

يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓا۟ = ޢީމާންވެއްޖެ މީސްތަކުންނޭވެ!۞ أَطِيعُوا۟ ٱللَّهَ = ކަލޭމެން الله އަށް
ކިޔަމަންތެރިވާށެވެ!.۞ وَأَطِيعُوا۟ ٱلرَّسُولَ = އަދި ކަލޭމެން ރަސޫލާއަށް ކިޔަމަންތެރިވާށެވެ.! وَلَا تُبْطِلُوٓا۟ =
އަދި ކަލޭމެން بَاطِلُ ނުކުރާށެވެ!.۞ أَعْمَٰلَكُمْ ﴿٣٣﴾ = ކަލޭމެންގެ (ހެޔޮ) އަމަލުތައް۞ إِنَّ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ =
ހަމަކަށަވަރުން ކާފަރުވީމީސްތަކުން۞ وَصَدُّوا۟ = އަދި އެމީހުން ހުރަސްއެޅި / ބަންދުކުރި۞ عَن سَبِيلِ ٱللَّهِ
= الله ގެ މަގުން۞ ثُمَّ مَاتُوا۟ = ދެންއެމީހުން މަރުވި۞ وَهُمْ كُفَّارٌ = އެމީހުން ކާފަރުންކަމުގައި ހުރެ۞
فَلَن يَغْفِرَ ٱللَّهُ لَهُمْ ﴿٣٤﴾ = ފަހެ الله تَعَالَى އެމީހުންނަށް ނުފުއްސަވާނެއެވެ.۞ فَلَا تَهِنُوا۟ = ފަހެ ކަލޭމެން
ބަލިކަނި ނުވާށެވެ!.۞ وَتَدْعُوٓا۟ إِلَى ٱلسَّلْمِ = އަދި ކަލޭމެން (ކުޑަވެރިކަމުގެން) صُلْح ހަދަންނުގޮވާށެވެ!.۞
وَأَنتُمُ ٱلْأَعْلَوْنَ = ކަލޭމެންނަކީ މަތިވެރިވެގެންނެވެ.۞ وَٱللَّهُ مَعَكُمْ = الله ވަޑައިގެންވަނީ ކަލޭމެންނާއި
އެކުގައެވެ.۞ وَلَن يَتِرَكُمْ = އަދި އެކަލާނގެ މަދު ނުކުރައްވާނެއެވެ.۞ أَعْمَٰلَكُمْ ﴿٣٥﴾ = ކަލޭމެންގެ
އަމަލުތައް - އަމަލުތަކުގެ ދަރުމަތައް ސަވާބު۞ إِنَّمَا ٱلْحَيَوٰةُ ٱلدُّنْيَا = ދުނިޔޭގެ މިދިރިއުޅުންވަނީ ކަޅަވަރި۞
لَعِبٌ وَلَهْوٌ ۚ = ކުޅިވަރާއި އަދި الله تَعَالَى ގެމަތިން غَافِل ކުރާނޭ އެއްޗެއް ކަމުގައެވެ.۞ وَإِن تُؤْمِنُوا۟ =
އަދި ކަލޭމެން އީމާންވެއްޖެއްޔާ۞ وَتَتَّقُوا۟ = އަދި ކަލޭމެން تقوى ވެރި ވެއްޖެއްޔާ۞ يُؤْتِكُمْ أُجُورَكُمْ =
ކަލޭމެންގެ އުޖޫރަ ކަލޭމެންނަށް އެކަލާނގެ ދެއްވާނެއެވެ.۞ وَلَا يَسْـَٔلْكُمْ = އަދި އެކަލާނގެ ކަލޭމެންނާއި ސުވާލު
ނުކުރައްވާނެއެވެ.۞ أَمْوَٰلَكُمْ ﴿٣٦﴾ = ކަލޭމެންގެ މުދަލަށް / މުދާއެކަލާނގެ އަށް (އެދި) ކަލޭމެންގެކައިރުން۞
إِن يَسْـَٔلْكُمُوهَا = އެކަލާނގެ ކަލޭމެންގެކިބައިން (އެދި) އެދުމާ ސުވާލުކުރައްވައި އިސްރާފުގެންނެވި ނަމަ۞
فَيُحْفِكُمْ = ފަހެ އެކަމުގައި ކަލޭމެންނަށް ދަތިވާނެއެވެ.۞ تَبْخَلُوا۟ = ދެންކަލޭމެން ދަހިވެތި ވާނެއެވެ.۞

وَيُخْرِجْ أَضْغَانَكُمْ ﴿٣٧﴾ = އަދިކަލާނގެ ހިތްތަކުގައިވާ ރުޅިވެރިކަމާއި ޙަސަދަވެރިކަން އެކަލާނގެ ނެރުއްވާނެއެވެ.۞

إِجْمَالِي މާނަ

(٣٣) އޭމާންވެއްޖެ މީސްތަކުންނޭވެ! ކަލޭމެން الله އަށް ކިޔަމަންތެރިވާށެވެ. އަދި ކަލޭމެން ރަސޫލާއަށް ކިޔަމަންތެރިވާށެވެ! އަދި ކަލޭމެން ކަލޭމެންގެ (ހެޔޮ) ޢަމަލުތައް

بَاطِلُ ނުކުރާށެވެ!. (މިއާޔަތުގެ مَفْهُوْمُ އަންބަޔާއިދު الله އަށާއި އެކަލާނގެ ރަސޫލާއަށް ކިޔަމަން ނުވާ ކާފިރުންގެ (ހެޔޮ) ޢަމަލުތައް بَاطِلُ ވާނެއެވެ. އެހެންކަމުގެ އަމުރާ ދިމާނުވާގޮތަކަށް ހުރިހާކަމެއް ހުރީ ދީނުގެ ފަރާތުން ކަމަށް ވާނަމަވެސް. މިގޮތުން ބަލާއިރު މަތިހަކުރާ ނަފުސްގެ ކިއްބަހާ ޢަމަލުތައް ރަސޫލާ އާދޭން ބަލަހައްޓާ ގޮސްފައިވާނެ ބައެއްގެ ދެއްކުމެއް ނެތެވެ.

(٣٤) ހަމަކަށަވަރުން ކާފަރުވީ މީސްތަކުން އަދި އެމީހުން الله ގެ މަގު އެބައި އިސްލާމްދީން ބަންދުކޮށް ދިނަން މީހުން ވަރަށްދި ހުރަސްކޮށް / ބަންދުކޮށް ހަދައި ދެންއެމީހުން ކާފަރުކަމުގައި މަރުވެދިޔަ ކަމުގައިވިއްޔާ ފަހެ الله تَعَالَى އެމީހުންނަށް ނުފުއްސަވާހުށްޓެވެ.

(٣٥) ފަހެ ކަލޭމެން މުއުމިނުން ބަލިކަށި ނުވާހުރިކަމެވެ! ބިރުގަ ނުވާށެވެ!. އަދި ކަލޭމެން (ކާފިރުންނަށްގެން) صُلْحَ ހޯދުމަށް ގޮވާނުލާށެވެ! ކާފިރުން صُلْحَ އަށްގޮވާލިޔަސް ކަލޭމެން ހަމަބާރު ކާފިރުން ގޮވާނުލާށެވެ!. ކަލޭމެންނަކީ މަތިވެރިމީހުންނެވެ. الله ވޭ ގެންވަނީ ކަލޭމެންނާއި އެކުގައެވެ. އަދި ކަލޭމެންގެ ޢަމަލުތައް އެބައި ދަރުމަތާއި ސަވާބު އެކަލާނގެ މަދު ނުކުރައްވާނެއެވެ.

(٣٦) ދުނިޔޭގެ މިދިރިއުޅުންވާކަން ކުޅިވަޅީ ކުޅިވަރާއި އަދި الله تَعَالَى ގެ މަތިން غَافِل ކުރާވާ އެއްޗެއް ކަމުގައެވެ. އަދިކަލޭމެން އީމާންވެ އަދި ކަލޭމެން ثقوى ވެރި ވެއްޖެއްޔާ ކަލޭމެންގެ އުޖޫރަ ކަލޭމެންނަށް އެކަލާނގެ ދެއްވާނެއެވެ. އަދި އެކަލާނގެ ކަލޭމެންގެ މުދަލަކަށް އެބައި ކަލޭމެންގެ މުޅިމުދާ (އެކަލާ ކަލޭމެންނަށް ދޭކަށް އެދިވަޑައިނުގަންނަވާނެއެވެ.[އެދިވޭ ގެންނަވަނީ އޭގެ ބައެއް ޒަކާތުގެ ގޮތުގައެވެ. ޖެހޭ ގޮތުންނެވެ. ދެންވެސް ސުންނަތް صَدَقَة ތަކެވެ.)

(٣٧) އެކަލާނގެ ކަލޭމެންގެ ކިބައިން (އެކަލާ) އެދިވަ ހަދަކުރުމަށް އެދިވޭ ގެންނަވި ނަމަ ފަހެ އެހައި މުޅީން ކަލޭމެންނަށް ދަތިވާނެއެވެ. ދެން ކަލޭމެން ދަހިވެތި ވާނެއެވެ. بَخِيْلُ ވާނެއެވެ. އަދިކަލާނގެ ހިތްތަކުގައިވާ ރުޅިވެރިކަމާއި ޙަސަދަވެރިކަން އެކަލާނގެ ނެރުއްވާނެއެވެ.

هَآأَنتُمْ هَٰٓؤُلَآءِ تُدْعَوْنَ لِتُنفِقُوا۟ فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ فَمِنكُم مَّن يَبْخَلُ ۖ وَمَن يَبْخَلْ فَإِنَّمَا يَبْخَلُ عَن نَّفْسِهِۦ ۚ وَٱللَّهُ ٱلْغَنِىُّ وَأَنتُمُ
ٱلْفُقَرَآءُ ۚ وَإِن تَتَوَلَّوْا۟ يَسْتَبْدِلْ قَوْمًا غَيْرَكُمْ ثُمَّ لَا يَكُونُوٓا۟ أَمْثَٰلَكُم ﴿٣٨﴾

ލަފްޒީ މާނަ

هَآأَنتُمْ هَٰٓؤُلَآءِ = ތިޔަބައިމީހުންނޭވެ! ۞ تُدْعَوْنَ = ކަލޭމެންނަށް ގޮވާލެވެއެވެ. ۞ لِتُنفِقُوا۟ =
ކަލޭމެން ހަރަދުކުރުމަށް ۞ فِى سَبِيلِ ٱللَّهِ = ﷲ ގެމަގުގައި ۞ فَمِنكُم = ފަހެ ކަލޭމެންގެތެރެއިން
ވެއެވެ. ۞ مَّن يَبْخَلُ ۖ = بَخِيْلُ ވާނީމީހުން ۞ وَمَن يَبْخَلْ = އަދި بَخِيْلُ ވާނީމީހުން - ފަހެ ޙަޤީޤަތުގައިވާނީމީހުން
ދަންނަމެވެ. ۞ فَإِنَّمَا يَبْخَلُ = ފަހެ ހަމަކަށަވަރުން އޭނާ بَخِيْلُ ވާނީ ކަމަކަށިއާ ۞ عَن نَّفْسِهِۦ ۚ =
އޭނާގެ އަމިއްލަ ނަފްސާއަށެވެ. ۞ وَٱللَّهُ ٱلْغَنِىُّ = އަދި ﷲ އީ އަމިއްލަ ބޭނުންތެރިކަމުން ފުދިވޮޑިގެންވާ
ކަލާނގެއެވެ. ۞ وَأَنتُمُ ٱلْفُقَرَآءُ ۚ = އަދި ކަލޭމެންނަކީ ފަގީރުންނެވެ. އުނަގޫތެރިއަރ
ބޭނުންތެރިވާމީހުންނެވެ. ۞ وَإِن تَتَوَلَّوْا۟ = އަދި ކަލޭމެން އަނބުރާ ފުރަގަސްދީފިއްޔާވެސް ۞ يَسْتَبْدِلْ
قَوْمًا = އެހެންބަޔަކު އެކަލާނގެ ބަދަލުކުރައްވާނެއެވެ. ۞ غَيْرَكُمْ = ކަލޭމެންނޫން ۞ ثُمَّ لَا
يَكُونُوٓا۟ = ދެން އެބައިމީހުން ނުވާނެއެވެ. ۞ أَمْثَٰلَكُم ﴿٣٨﴾ = ކަލޭމެންފަދައިން. ۞

إجْمَالِي މާނަ

(٣٨) އޭތިޔަބޭފުޅުންނޯވެ! ކަލޭމެން ﷲ ގެމަގުގައި ހޭދަކުރުމަށް ކަލޭމެންނަށް ގޮވާލެވެއެވެ. ފަހެ ކަލޭމެންގެތެރޭގައި بَخِيلُ ވާމީހުން – ދަހިވެތިވާމީހުން- ވެއެވެ. އަދި بَخِيلُ ވާމީހުން – ދަހިވެތިވާމީހުން ދަނީއެވެ. ފަހެ ހަމަކަށަވަރުން އެމީހަކު بَخِيلُ ވާކަން ކަށަވަރީ އެމީހެއްގެ އަމިއްލަ ނަފްސަށެވެ. އެހެނީ އެކަމުގެ ގެއްލުމާއި ދެރަކަންއޮންނާނީ ހަމަ އެމީހެއްގެ އަމިއްލަ ނަފްސަށެވެ. ﷲ އީ އަމިއްލަ ބޭނުންތެރިކަމެއް ނުލިބިވޮޑިގެންވާ ކަލާނގެއެވެ. އަދި ކަލޭމެންނަކީ ފަގީރުންނެވެ. އެކަލާނގެއަށް ބޭނުންވެގެންވާމީހުންނެވެ. އަދި ކަލޭމެން ﷲ ގެމަގުގައި ހޭދަނުކޮށް އެކަލާނގެ އަމުރުފުޅުތަކަށް އިންކާރުކޮށް ފުރަގަސްދީފިއްޔާވެސް އެކަލާނގެ އެހެންގައުމެއް ބަދަލު ކުރައްވައިފާނެއެވެ. އެހެނީ ކަލޭމެންގެ ބަދަލުގައި އެހެންބައެއް ގެންނަވައިފާނެއެވެ. އަދި އެމީހުންނަކީ ކަލޭމެންފަދައިން ނުވާނެއެވެ. ބަސް އަހާނެއެވެ.